

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

12 päivänä maaliskuuta 1998 \*

Asiassa C-319/94,

jonka Cour du travail de Liège (Belgia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Jules Dethier Équipement SA

vastaan

Jules Dassy ja

Sovam SPRL, selvitystilassa,

ennakkoratkaisun työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26) tulkinnasta,

\* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm sekä tuomarit G. F. Mancini (esittelevä tuomari) ja J. L. Murray,

julkisasiamies: C. O. Lenz,  
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön pääneuvonantaja Jan Devadder,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Marie Wolfcarius ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Horstpeter Kreppel,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.7.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Cour du travail de Liège on 1.12.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 8.12.1994, esittänyt EY:n perustamissopimuksen

177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26, jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

- 2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa Jules Dethier Équipement SA (jäljempänä Dethier) vastaan Dassy ja Sovam SPRL (jäljempänä Sovam), selvitystilassa; tässä asiassa on kyse irtisanomisajan palkkaa vastaavan korvauksen ja eräiden muiden korvausten maksamisesta.
- 3 Direktiiviä sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.
- 4 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan ne luovuttajan oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen vuoksi luovutuksensaa-jalle.
- 5 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että yrityksen tai liikkeen taikka liike-toiminnan osan luovutus ei sellaisenaan ole peruste, jota luovuttaja tai luovutuk-sensaaaja voi käyttää irtisanomiseen. Tämä säännös ei kuitenkaan estä irtisanomisia työvoiman muutoksiin johtavista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä.
- 6 Direktiivi on saatettu Belgiassa voimaan 7.6.1985 tehdyn työehtosopimuksen nro 32 a toisella luvulla; mainittu työehtosopimus koskee työntekijöiden oikeuk-sien turvaamista työnantajan vaihtuessa yrityksen sopimukseen perustuvan

luovutuksen vuoksi, ja siinä määrätään luovutuksensaajan palvelukseensa ottamien työntekijöiden oikeuksista yrityksen varojen luovutustapauksessa konkurssin tai akordin jälkeen; työehtosopimuksesta tehtiin velvoittava 25.7.1985 annetulla kuninkaan asetuksella (Moniteur belge 9.8.1985, s. 11527), ja sitä muutettiin 19.12.1989 tehdyllä työehtosopimuksella nro 32 c, josta tuli velvoittava 6.3.1990 annetulla kuninkaan asetuksella.

- 7 Belgian oikeudessa yhtiöiden selvitystilamenettelystä säädetään *lois coordonnées sur les sociétés commerciales*in (jäljempänä yhtiölaki) 178—188 §:ssä. Selvitystilamenettelyä sovelletaan elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön purkamisesta tehdyn päätöksen jälkeen, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa tällaiselle yhtiölle liiketoimien lopettaminen ilman että yhtiö ainakaan lähtökohtaisesti voi ryhtyä uusiin liiketoimiin. Yhtiölain 178 §:ssä säädetään, että elinkeinoa harjoittavan yhtiön purkamisesta tehdyn päätöksen jälkeen yhtiön olemassaolo jatkuu siltä osin kuin selvitystila sitä edellyttää, vaikka yhtiö on jo lopettanut kaiken toimintansa.
- 8 Yhtiön purkamisesta tehdyn päätöksen seurauksena yhtiön kaikkien toimielinten tehtävät päättyvät suoraan lain nojalla ja näiden toimielinten sijaan tulee yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmies edustaa yhtiötä suhteessa kolmansiin, ja hänet voidaan nimetä jo yhtiöjärjestyksessä tai yhtiösopimuksessa. Jos ei asiasta ole muuta sovittu, selvitysmiehen nimittää yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous taikka, jos laissa säädettyä enemmistöä ei saada päätöksen taakse, selvitysmiehen asettaa tuomioistuin: ensin mainitussa tapauksessa selvitystilaa kutsutaan ”vapaaehtoiseksi”, kun taas toisessa tapauksessa sitä kutsutaan ”tuomioistuinpäätökseen perustuvaksi”.
- 9 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että selvitystilalla, oli se sitten vapaaehtoinen tai tuomioistuinpäätökseen perustuva, pyritään pitkälle samaan kuin konkurssillakin eli yhtiön varojen realisointiin; ennakkoratkaisupyynnössään kansallinen tuomioistuin lisää kuitenkin, että nämä menettelyt eroavat toisistaan useissa kohdin, jotka voidaan tiivistää seuraavasti:
  - Päätös selvitystilamenettelyn aloittamisesta, selvitysmiesten nimittämisestä ja heidän toimivaltansa määrittelystä kuuluu yhtiökokoukselle tai yhtiömiesten kokoukselle; vasta siinä tapauksessa, että vaadittua enemmistöä ei saada päätöksen taakse, yhtiön on saatettava asia vireille tuomioistuimessa selvitystilaan

asettamistaan varten; tuomioistuin määrää selvitysmiehet nimitettäviksi yhtiöjärjestyksen tai -sopimuksen taikka yhtiökokouspäätöksen mukaisesti, jollei vaikuta ilmeiseltä, että osakkaat tai yhtiömiehet ovat siinä määrin erimielisiä, että yhtiökokous ei pysty päättämään asiasta, jolloin tuomioistuin nimittää selvitysmiehen. Konkurssimenettelyssä yhtiö voi itse hakea konkurssiin asettamistaan, mutta se voidaan myös asettaa konkurssiin velkojan hakemuksesta tai tarkastuslautakunnan työn perusteella, jolloin tuomioistuin asettaa konkurssiin pesään toimitsijamiehen, jonka valtuudet ilmenevät laista.

- Toisin kuin konkurssissa elinkeinoa harjoittavan yhtiön oikeushenkilöllisyys säilyy siltä osin kuin selvitystila tätä edellyttää (yhtiölain 178 §).
- Yhtiö säilyttää luonteensa elinkeinoa harjoittavana yhtiönä koko selvitystilan ajan; näin ollen myöhempi maksujen suorittamisen lopettaminen tai häiriö luottojen takaisinmaksuissa saattaa johtaa yhtiön konkurssiin asettamiseen; tällöin selvitystila on konkurssia edeltävä menettelyvaihe.
- Konkurssiin liittyy erityinen menettely velkojen määrittämiseksi tuomioistuimen valvonnassa; niin vapaaehtoisessa kuin tuomioistuinpäätökseen perustuvassakaan selvitystilassa tilanne ei ole sama, koska selvitysmies voi ilman muiden osallistumista päätöksentekoon tästä omalla vastuullaan tunnustaa velan, eikä tällaista päätöstä ole annettava tuomioistuimen vahvistettavaksi.
- Konkurssin yhteydessä velkojalla on oikeus ainoastaan saada velkansa määrä kirjatuksi yhtiön velkoihin kuuluvaksi; tämä ei päde selvitystilaan, jossa velkojalla on oikeus tuomioon selvitystilassa olevaa yhtiötä vastaan.
- Selvitystilassa velkojalla on oikeus vaatia ryhdyttäväksi pakkotäytäntöönpanotoimiin selvitystilassa olevaa yhtiötä kohtaan, ja selvitysmiehellä on oikeus vastustaa näitä toimenpiteitä ainoastaan, jos niillä loukattaisiin muiden velkojien oikeuksia; konkurssimenettelyssä sitä vastoin tällainen erityistäytäntöönpano on kielletty, koska velkojien tyydyttämiseksi tarkoitetun omaisuuden hallinnoinnista ja realisoinnista on säädetty laissa.

- Yhtiökokouksella tai yhtiömiesten kokouksella on oikeus peruuttaa selvitysmiehelle antamansa määräys, kun taas ainoastaan tuomioistuimien on oikeutettu peruuttamaan asettamalleen selvitysmiehelle tai konkurssipesän toimitsijamiehelle annetun määräyksen; tässä suhteessa on siten tehtävä ero yhtäältä vapaaehtoisen selvitystilän ja toisaalta tuomioistuinpäätökseen perustuvan selvitystilän samoin kuin konkurssin välillä.
  
- Selvitysmies on yhtiön selvitystilän jatkumisen ajan yhtiön toimielin, kun taas konkurssipesän toimitsijamies on yhtiön ulkopuolinen taho. Toimitsijamies edustaa yhtiön lisäksi velkojia, kun taas selvitysmies edustaa vain yhtiötä, vaikka hänen on myös huolehdittava velkojen etujen turvaamisesta.
  
- Toisin kuin konkurssipesän toimitsijamiehellä, selvitysmiehellä ei ole oikeutta riitauttaa eräitä maksusuorituksia, koska selvitystilän alkamista edeltävästä ”kriittisestä ajasta” ei ole säädetty; selvitysmiehellä ei myöskään ole oikeutta nostaa korvauskanteita yhtiön johtoa tai perustajia vastaan.
  
- Konkurssipesän toimitsijamiehen omaisuuden myyntitoimia valvoo tuomioistuimen asiaa hoitamaan määräämä tuomari, ja eräissä tapauksissa toimitsijamiehen on saatava tuomioistuimen lupa myyntitoimiin, kun taas selvitysmiehen myyntitoimia valvoo yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous, joten tuomioistuimen ei ole tarpeen vahvistaa yrityksen luovutusta.
  
- Yhteenvedona voidaan todeta, että yhtiön konkurssiin asettamisessa velkojat ovat selvitystilamenettelyä paremmassa asemassa, koska konkurssimenettelyssä tuomioistuimien valvoo toimitsijamiesten toimia ja koska velkojen edustus on konkurssimenettelyssä selvitystilamenettelyä välittömämpää.

<sup>10</sup> Dassy on ollut Sovamin palveluksessa vuodesta 1974 alkaen. Tribunal de commerce de Huy asetti 15.5.1991 tekemällään päätöksellä yhtiön selvitystilaan ja määräsi sille selvitysmiehen. Tämä irtisanoi 5.6.1991 Dassyn työsuhteen.

- 11 Selvitysmies luovutti 27.6.1991 Sovamin omaisuuden Dethier'lle sopimuksella, jonka Tribunal de commerce vahvisti 10.7.1991.
  
- 12 Dassy nosti Tribunal du travail de Huyssä 22.5.1992 kanteen, jossa hän vaati Sovamin ja Dethier'n velvoittamista yhteisvastuullisesti maksamaan hänen saatavansa, jotka koostuivat irtisanomisajan palkkaa, vuosilomaa ja kalenterivuoden päättyessä maksettavaa palkanlisää vastaavista korvauksista. Dassy vetosi siihen, että kyseessä oli sopimukseen perustuva yrityksen luovutus, joten myös Dethier oli solidaarisessa vastuussa näiden korvausten maksamisesta.
  
- 13 Tribunal du travail de Huy velvoitti 17.12.1993 antamallaan tuomiolla Dethier'n ja selvitystilassa olevan Sovamin yhteisvastuullisesti maksamaan Dassylle yhteensä 1 643 726 Belgian frangia. Tuomiossa katsottiin muun muassa, että työehtosopimuksen nro 32 a toista lukua oli sovellettava, koska tuomioistuinpäätökseen perustuva selvitystila ei ole rinnastettavissa konkurssiin, jos, kuten käsiteltävänä olleessa asiassa, luovutus perustui ennen selvitystilaan asettamista tehtyyn suunnitelmaan toimintojen aloittamisesta uudelleen. Lisäksi tuomiossa katsottiin yhteisvastuun edellytysten täyttyneen, vaikka työ sopimuksen ehtoja oli rikottu ennen luovutusta, sillä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ennen luovutusta lainvastaisesti irtisanotun henkilökunnan on katsottava olleen yhä yrityksen palveluksessa yrityksen luovutuksen toteutumisaikana.
  
- 14 Dethier haki tähän tuomioon muutosta Cour du travail de Liègessä vedoten siihen, että Sovamin selvitystila oli rinnastettavissa konkurssiin. Lisäksi luovutuksensaajan mahdollinen solidaarinen vastuu saattoi hänen mukaansa toteutua vain niiden työntekijöiden eduksi, jotka luovutuksensaaja on ottanut palvelukseensa, eikä niiden työntekijöiden eduksi, jotka on irtisanottu ennen luovutusta.
  
- 15 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että esillä olevassa asiassa Sovamin omaisuudesta muodostunut kokonaisuus on säilyttänyt identiteettinsä senkin jälkeen, kun se on otettu haltuun asiassa 24/85, Spijkers, 18.3.1986 annetun tuomion (Kok. 1986, s. 1119) mukaisesti, joten kyse on ollut direktiivissä tarkoitettusta yritysluovutuksesta; kansalliselle tuomioistuimelle on epäselvää, onko tätä luovutusta pidettävä

sopimukseen perustuvana, ja erityisesti, onko yhtiön selvitystilamenettely rinnastettava konkurssimenettelyyn, jolloin direktiiviä ei sovellettaisi.

- 16 Dassyn irtisanomisen osalta kansallinen tuomioistuin haluaa selvitetävän, miten direktiivin 4 artiklaa on tulkittava, kun selvitysmies on vähän ennen luovutusta irtisanonut työntekijän, jota luovutuksensaaja ei myöhemmin ole ottanut palvelukseensa.
- 17 Cour du travail de Liège on päättänyt lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

- ”1) Sovelletaanko neuvoston direktiiviä 77/187/ETY, kun luovuttajana on yhtiö, joka on vapaaehtoisessa selvitystilassa, jonka tarkoituksena on — jos yritys-toimintaa ei jatketa — varojen selvittäminen omaisuuden realisoinnilla? Onko vastaus sama, jos luovuttajayhtiö on tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa?
- 2) Jos selvitysmies irtisanoo kaikkien työntekijöiden työsuhteet ja jos ainoastaan eräät näistä työntekijöistä otetaan selvitystilamenettelyä varten uudelleen palvelukseen, niin ovatko niiden työntekijöiden irtisanomiset, joita luovutuksensaaja ei myöhemmin ole ottanut palvelukseensa, direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä johtuvia irtisanomisia? Onko irtisanomisvalta tällaisista syistä päin vastoin ainoastaan luovutuksensaajalla?

Onko niillä työntekijöillä, joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, oikeus vedota luovutuksensaajaa vastaan luovuttajan heihin kohdistaman toimenpiteen lainvastaisuuteen yksinomaan sillä perusteella, että taloudellinen kokonaisuus luovutettiin pian sen jälkeen, kun heidät oli taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä irtisanottu, kun luovutus-sopimuksessa ei määrätä heidän uudelleen palkkaamisestaan?”



## Ensimmäinen kysymys

- 18 Ensimmäisellä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin haluaa lähinnä selvittää, onko direktiivin 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan tuomioistuinpäätökseen perustuvassa tai vapaaehtoisessa selvitystilassa olevan yrityksen luovutukseen.
- 19 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei katso olevansa toimivaltainen antamaan vastausta ennakkoratkaisukysymyksen esittäneelle tuomioistuimelle, jos sille esitetyillä kysymyksillä ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen ja jos niihin vastaaminen ei näin ollen ole objektiivisesti arvioiden tarpeellista ratkaisun antamista varten pääasiassa (ks. mm. asia 126/80, Salonia, tuomio 16.6.1981, Kok. 1981, s. 1563, 6 kohta; asia C-343/90, Lourenço Dias, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4673, 20 kohta; asia C-18/93, Corsica Ferries, tuomio 17.5.1994, Kok. 1994, s. I-1783, 14 kohta ja asia C-96/94, Centro Servizi Spediporto, tuomio 5.10.1995, Kok. 1995, s. I-2883, 45 kohta).
- 20 Koska pääasiassa on kyse tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa olevan yrityksen luovutuksesta, yhteisöjen tuomioistuimen ei ole syytä tulkita direktiiviä vapaaehtoisessa selvitystilassa olevan yrityksen luovutuksen osalta, mistä ei pääasiassa ole kyse, mitkä sitten toisaalta ovatkin tuomioistuinpäätökseen perustuvia ja vapaaehtoisen selvitystilamenettelyn väliset samankaltaisuudet.
- 21 Seuraavaksi on todettava, kuten yhteisöjen tuomioistuin on lausunut asiassa 135/83, Abels, 7.2.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 469), että direktiiviä ei sovelleta konkurssimenettelyn yhteydessä tapahtuvaan yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutukseen.
- 22 Saman tuomion 28 ja 29 kohdasta käy sitä vastoin ilmi, että direktiiviä sovelletaan sellaiseen menettelyyn kuten "surséance van betaling" (maksujen keskeytysmenettely), vaikka sillä on eräitä yhteisiä piirteitä konkurssimenettelyn kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin on näet katsonut, että niillä syillä, joiden vuoksi direktiiviä ei tullut soveltaa konkurssimenettelyn yhteydessä, ei ollut vastaavaa vaikutusta

kyseisessä menettelyssä, jossa tuomioistuINVALVONTA oli konkurssia rajoitetumpaa ja jossa ensisijaisesti pyrittiin yritysvarallisuuden turvaamiseen ja tarpeen vaatiessa yrityksen toiminnan jatkamiseen keskeyttämällä kaikki maksatukset sellaisen järjestelyn aikaansaamiseksi, joka tekee mahdolliseksi varmistaa yrityksen toiminnan jatkumisen.

- 23 Samoin perustein yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa C-362/89, d'Urso ym., 25.7.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-4105, 28, 31 ja 34 kohta), että direktiiviä ei sovelleta yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutukseen, joka tapahtuu sellaisen velkojien saatavien etusijajärjestyksen määrittämismenettelyn yhteydessä, jollaisesta on säädetty Italian hallinnollisen pakkoselvitystilän osalta, jonka vaikutukset ovat konkurssiin rinnastettavissa. Sitä vastoin direktiiviä sovelletaan sellaisen lainsäädännössä säädetyn kokonaismenettelyn yhteydessä, jollaisesta on kyse vakaviin vaikeuksiin joutuneiden suuryritysten erityishallinnossa; tällöin direktiiviä sovelletaan, jos yrityksen toimintaa on päätetty jatkaa ja direktiiviä sovelletaan niin kauan kuin tämä päätös on voimassa. Rinnakkaisessa tapauksessa erityishallintomenettelyn tarkoituksena on ensinnäkin saattaa yritys taloudelliseen tasapainoon, joka mahdollistaa sen vastaisen toiminnan. Näin tavoiteltu taloudellinen ja sosiaalinen päämäärä ei voi olla selitys tai peruste sille, että kyseisen yrityksen tai sen osan luovutuksen yhteydessä yrityksen työntekijät menettävät direktiivissä täsmennetyin edellytyksin heille direktiivin mukaan kuuluvat oikeudet (tuomion 29 ja 32—34 kohta).
- 24 Uudemmassa oikeuskäytännöstä on asiassa C-472/93, Spano ym., 7.12.1995 annettu tuomio, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiiviä sovelletaan sellaisen yrityksen luovutukseen, jonka on 12.8.1977 annetun italialaisen lain nro 675 mukaisesti vahvistettu ajautuneen kriisitilaan. Yhteisöjen tuomioistuin huomautti erityisesti, että päätöksellä, jolla yrityksen vahvistetaan ajautuneen kriisitilaan, pyritään yrityksen talouden ja rahoitusaseman tervehtyttämiseen ja ennen kaikkea työpaikkojen säilyttämiseen, joten kyseisen menettelyn tarkoituksena on toiminnan jatkamisen edistäminen, jotta yritys myöhemmin voitaisiin luovuttaa, ja että päin vastoin kuin konkurssimenettelyissä, siihen ei kuulu tuomioistuimen harjoittamaa valvontaa eikä mitään yrityksen omaisuuden hallinnointia eikä se anna oikeutta maksusuoritusten keskeyttämiseen (tuomion 26, 28 ja 29 kohta).

- 25 Tästä oikeuskäytännöstä seuraa, että sen kysymyksen arvioinnissa, sovelletaanko direktiiviä sellaisen hallinnollisen tai tuomioistuimen määräämän menettelyn alaisen yrityksen luovutukseen, ratkaisevaa on kyseisen menettelyn tarkoitus (em. asia d'Urso ym., tuomion 26 kohta ja em. asia Spano ym., tuomion 24 kohta). Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 31, 41 ja 45 kohdassa, on kuitenkin otettava huomioon direktiivin päämäärien lisäksi kyseisen menettelyn yksityiskohtaisetkin piirteet, erityisesti siltä osin kuin ne osoittavat yrityksen toiminnan jatkuvan tai päättyvän.
- 26 Kansallisen tuomioistuimen esillä olevassa asiassa antamista tiedoista ilmenee, että Belgian lain mukaisen tuomioistuinpäätökseen perustuvan menettelyn tarkoituksena on varojen selvittäminen realisoimalla omaisuus yhtiön itsensä ja toissijaisesti sen mahdollisten velkojien eduksi. Edellytyksenä selvitystilaan asettamiselle ei ole, että yhtiöt velat olisivat varoja suuremmat. Vaikka selvitystila tietenkin saattaa olla konkurssia edeltävä menettely, selvitystilaan asettaminen saattaa — kuten Belgian hallitus toteaa — myös olla seurausta siitä, että osakkaat tai yhtiömiehet eivät enää halua yhdessä jatkaa toimintaa.
- 27 Edellä lausutusta seuraa, että vaikka tuomioistuinpäätökseen perustuvan selvitystilän päämäärät saattavatkin toisinaan muistuttaa konkurssin vastaavia tavoitteita, näin ei aina ole, sillä tätä selvitystilamenettelyä on sen valintaan johtaneista perusteista riippumatta mahdollisuus käyttää kaikissa niissä tapauksissa, jolloin tarkoituksena on yhtiön toiminnan lopettaminen.
- 28 Koska tuomioistuinpäätökseen perustuvan selvitystilamenettelyn päämääräkriteeriä käyttämällä ei päästä selkeään ratkaisuun asiassa, sen harkintaa on jatkettava tutkimalla mainitun menettelyn yksityiskohtaisia piirteitä.
- 29 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnössä todetaan seuraavaa: selvitystilamenettelyssä selvitysmies on yhtiön toimielin, vaikka tuomioistuin onkin nimittänyt hänet tähän toimeen; selvitysmies huolehtii omaisuuden myynnistä yhtiökokouksen tai yhtiömiesten kokouksen valvonnan alaisena; velkojen määrittämiseksi ei ole erityistä menettelyä, jota tuomioistuin valvoisi; velkojalla on lähtökohtaisesti oikeus vaatia ryhdyttäväksi pakkotäytäntöönpanotoimiin yhtiötä kohtaan ja saada tuomioistuimen päätös saatavastaan. Sitä vastoin konkurssipesän toimitsijamies, siltä osin kuin

hän edustaa velkojia, on sivullinen suhteessa yhtiöön, ja hän huolehtii omaisuuden myynnistä tuomioistuimen valvonnassa; lisäksi konkurssissa yhtiön velat selvitetään erityismenettelyssä, ja erityistäytäntöönpanotoimet ovat kiellettyjä.

- 30 Näin ollen tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa olevan yrityksen asema eroaa huomattavasti konkurssissa olevasta yrityksestä ja saattaa olla, että ne syyt, joiden vuoksi yhteisöjen tuomioistuin on jättänyt konkurssitilanteet direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, eivät ole käsillä tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa olevan yrityksen osalta.
- 31 Tilanne on tällainen, jos yrityksen toiminta esillä olevan asian tavoin jatkuu tuomioistuinpäätökseen perustuvan selvitystilan aikana. Rinnakkaisessa tilanteessa toiminta jatkuu, sikäli kuin yritys luovutetaan. Siten ei ole perusteita sille, että työntekijät menettävät direktiivissä täsmennetyin edellytyksin heille direktiivin mukaan kuuluvat oikeudet.
- 32 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä sovelletaan tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa olevan yrityksen luovutukseen, sikäli kuin yrityksen toimintaa jatketaan.

## Toinen kysymys

- 33 Toisen kysymyksensä ensimmäisellä osalla kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että irtisanomisvalta taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä kuuluu ainoastaan luovutuksensaajalle, vai onko säännöstä sitä vastoin tulkittava siten, että irtisanomisvalta kuuluu myös luovuttajalle.

- 34 Tältä osin on todettava, että 4 artiklan 1 kohdassa taataan työntekijöiden oikeuksien suoja suhteessa niin luovuttajaan kuin luovutuksensaajaankin sellaista irtisanomista vastaan, jota perustellaan pelkästään luovutuksella.
- 35 Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi jo antanut tuomion, jossa se katsoi, että sellaisessa yrityksessä työskenteleviä työntekijöitä, joiden työsopimus tai työsuhde on vastoin direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa irtisanottu ennen luovutusta, on pidettävä luovutusajankohtana edelleen yrityksen työntekijöinä, minkä seuraus on ennen kaikkea se, että työnantajan velvoitteet heitä kohtaan siirtyvät suoraan lain nojalla luovuttajalta luovutuksensaajalle (asia 101/87, Bork International ym., tuomio 15.6.1988, Kok. 1988, s. 3057, 18 kohta).
- 36 Näin ollen siltä osin kuin direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa kielletään irtisanominen pelkästään luovutuksen perusteella, tässä säännöksessä ei rajoiteta luovuttajan valtaa ryhtyä irtisanomisiin siinä sallituista syistä luovutuksensaajan vastaavaa irtisanomisvaltaa enemmän.
- 37 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on siten vastattava, että direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että irtisanomisvalta taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä kuuluu sekä luovuttajalle että luovutuksensaajalle.
- 38 Toisen kysymyksensä toisella osalla kansallinen tuomioistuin haluaa lähinnä selvittää, onko niillä työntekijöillä, jotka luovuttaja on lainvastaisesti irtisanonut vähän ennen yrityksen luovutusta ja joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, oikeus vedota mainittuun lainvastaisuuteen luovutuksensaaja kohtaan.

- 39 Edellä mainitussa asiassa Bork International ym. annetusta tuomiosta ensiksikin seuraa, että työntekijöitä, jotka on vastoin direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa irtisanottu ennen luovutusta, on pidettävä luovutusajankohtana yhä yrityksen palveluksessa olevina työntekijöinä.
- 40 Toisaalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (ks. erityisesti asia 324/86, Daddy's Dance Hall, tuomio 10.2.1988, Kok. 1988, s. 739, 14 kohta) direktiivin säännöksiä, erityisesti niitä, jotka koskevat työntekijöiden turvaa yrityksen luovutukseen perustuvaa irtisanomista vastaan, on pidettävä pakottavina siten, ettei niistä ole oikeutta poiketa työntekijöiden vahingoksi.
- 41 Näin ollen vähän ennen yrityksen luovutusta lainvastaisesti irtisanotun henkilön työsopimuksen on katsottava olevan yhä voimassa suhteessa luovutuksensaajaan, vaikka tämä ei ole ottanut irtisanottua työntekijää palvelukseensa yrityksen luovutuksen jälkeen.
- 42 Näillä perusteilla toisen ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan on vastattava, että niillä työntekijöillä, jotka luovuttaja on lainvastaisesti irtisanonut vähän ennen yrityksen luovutusta ja joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, on oikeus vedota mainittuun lainvastaisuuteen luovutuksensaajaa vastaan.

### Oikeudenkäyntikulut

- 43 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Cour du travail de Liège'n 1.12.1994 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä sovelletaan tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa olevan yrityksen luovutukseen, sikäli kuin yrityksen toiminta jatkuu.
- 2) Direktiivin 77/187/ETY 4 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että irtisanomisvalta taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä kuuluu sekä luovuttajalle että luovutuksensaajalle. Niillä työntekijöillä, jotka luovuttaja on lainvastaisesti irtisanonut vähän ennen yrityksen luovutusta ja joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, on oikeus vedota tähän lainvastaisuuteen luovutuksensaajaa vastaan.

Ragnemalm

Mancini

Murray

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä maaliskuuta 1998.

R. Grass

H. Ragnemalm

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja